

Golombok-Rust Evlilik Durumu Envanteri'nin Türkçe Sürümünün Bir Grup Evli Çift Üzerinde Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Veli Duyan¹, Gülsüm Çamur Duyan²

1 Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

2 Turgut Özal Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Sosyal Hizmet Bölümü

ÖZET

Golombok-Rust Evlilik Durumu Envanteri'nin Türkçe Sürümünün Bir Grup Evli Çift Üzerinde Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Evlilik, farklı özelliklere sahip iki bireyden oluşan ve yasal olarak kabul edilmiş birlik olarak tanımlanır. Evlilik, bireyin hayatının birçok yönünü etkileyen önemli kurumlardan birisidir. Bu nedenle evlilik ilişkisinin irdelenmesi hem kuramsal hem de terapötik amaçlar açısından son derece önemlidir. Golombok-Rust Inventory of Marital State (GRIMS)'in Türkçe sürümünün (Golombok-Rust Evlilik Durumu Envanteri – GREDE) geçerlik ve güvenirlik düzeyini bir grup evli çift üzerinde belirlemeyi amaçlayan bu çalışma ortalama 12,59 yıldır evli olan, ortalama 2818,71 TL aylık gelire sahip olan, yaş ortalaması erkekler için 39,60; kadınlar için 36,82 olan 133 çift üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda Envanterin madde-toplam puan korelasyonlarının evli erkekler için 0,251 ile 0,654, evli kadınlar için 0,237 ile 0,647 ve toplamda 0,235 ile 0,587 arasında değiştiği görülmüştür. Ayrıca veriler faktör analizine uygun olduğu için (KMO= 0.86; $\chi^2 = 1799,785$; $p = 0.00$), temel bileşenler analizi yapılmış ve temel bileşenler analizi sonunda Envanterin tek faktörlü bir yapıda olduğu, açıkladığı toplam varyansın % 25,2 olduğu, orijinalindeki gibi tek faktörden oluştuğu; madde yük değerlerinin .29 ile .66 arasında değiştiği belirlenmiştir. Sonuç olarak, evliler ya da birlikte yaşayan çiftler arasındaki ilişkinin niteliğini ve bu ilişkiden aldıkları doyumun düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilen GRIMS'in Türkçe sürümünün (GREDE), maddelerinin istendik özelliklerde olduğu, güvenirliliğinin ve geçerliğinin yüksek bulunduğu, faktör yapısının her iki cinsiyette de geçerli olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Evlilik doyum, Geçerlik ve güvenirlik, Envanter

ABSTRACT

Reliability and Validity Study of the Turkish Version of the Golombok-Rust Inventory of Marital State (GRIMS) among a Group of Married Couple

Marriage is defined as a legal union of two different people. This union affects the individual's life in many different ways. For this reason, it is crucial to examine the institution of marriage from both theoretical and therapeutic objectives. This study aims to measure the validity and reliability of Turkish Version of Golombok-Rust Inventory of Marital State – GRIMS (Golombok-Rust Evlilik Durumu Envanteri – GREDE). In the scope of the study, 133 married couple are included in the sample who are married for 12.59 years on average and who have an approximate income of 2818.71 Turkish Liras. The average age of the sample is 39.60 for men whereas it is 36.82 for women. The results show that item-total score correlation varies between 0.251 and 0.654 for married men, 0.237 and 0.647 for married women and 0.235 and 0.587 in total. Also, since the data is fit for factor analysis, (KMO= 0.86; $\chi^2 = 1799.785$; $p = 0.00$), principal components analysis is applied and it is found that the Inventory is a single factorial model as it originally was, it explains the 25.2% of the variance, and the values of item-weight vary between .29 and .66. In consequence, it is found that the Turkish version of GRIMS, which was developed to measure the quality and level of satisfaction that married and co-residing couples, is satisfactory, has high validity and reliability, and has valid factor structure for both men and women.

Key Words: Marriage, Marital satisfaction, Reliability and validity, Inventory

Duyan V, Duyan GÇ. Golombok-Rust Evlilik Durumu Envanteri'nin Türkçe Sürümünün Bir Grup Evli Çift Üzerinde Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care 2014;8(3):100-7. DOI: 10.5455/tjfmprc.165941

Corresponding author:

Veli Duyan

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Şükriye Mahallesi Plevne Cad. No: 5 06340 Altındağ /Ankara. Tel: 00 90 312 3191450 Fax: 00 90 312 31970 16

E-mail: vduyan@health.ankara.edu.tr

Received Date: May 02, 2014

Accepted Date: September 18, 2014

Giriş

Evlilik, farklı özelliklere sahip iki bireyin yaşamlarında yeni ve önemli bir sayfa açtıkları, onların geleceğe dair umutlarını, hayallerini süsleyen bir dönemin başlangıcı¹ olup, genellikle bir erkek ve bir kadın olmak üzere iki birey arasındaki yasal olarak kabul edilmiş birlik olarak tanımlanır.² Sağlıklı ve başarılı evlilikler yürütebilmek için bireylerin evliliklerinden doyum sağlayabilmeleri önemlidir. Çünkü evlilik, mutlulukları, güçlükleri, sevinçleri, zorlukları ve yararları ile insan yaşamını pek çok yönü ile etkileyen, bireylerin genel sağlık durumunu iyileştiren ve yaşamlarından doyum almalarını destekleyen sosyal bir kurumdur.³ Eşlerin iletişim tarzındaki farklılıklar ve iletişim problemleri⁴⁻⁶, eşitlik duygusu⁷, cinsellik⁸⁻⁹, kişilik özellikleri¹⁰, kök aile¹¹, mükemmeliyetçilik¹² gibi etkenler evlilik doyumunu etkilemektedir. Sonuç olarak, evlilik bireyin hayatının birçok yönünü etkileyen önemli bir kurumlardan birisidir. Evlilik ilişkisinin irdelenmesi hem kuramsal hem de terapötik amaçlar açısından son derece önemlidir.¹³

Evlilik ilişkisini değerlendiren birçok evlilik ya da ilişki ölçeği ya çok uzun olma ya da teorik bir perspektife bağlı olma eğilimindedir. İdeal evlilikle ilgili birçok farklı görüş ve kuram bulunmakla birlikte, iyi ya da kötü ilişki hakkındaki ideolojik görüş ve teorilerden kaçınarak¹⁴⁻¹⁵ ve cinsiyet tarafsızlığı¹⁶ gözetilerek geliştirilen Golombok Rust Inventory of Marital State - GRIMS evlilik doyumunun kolay ve basit bir şekilde değerlendirilebilmesini sağlayan bir araçtır. Envanter, bireylerin evlilik doyumlarını ölçmek amacıyla birçok araştırmada kullanılmıştır.^{8,11} Bu çalışmanın amacı GRIMS'in Türkçe sürümünün (Golombok-Rust Evlilik Durumu Envanteri – GREDE) (Ek 1) geçerlik ve güvenirlik düzeyini bir grup evli çift üzerinde değerlendirmektir.

Yöntem

GREDE'yi geliştiren yazarlardan izin alındıktan sonra Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Disiplinlerarası Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğrencilere araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve çalışmaya katılımın isteğe bağlı olduğu belirtilmiştir. İstekli olan öğrenciler, danışma amacıyla kendilerine gelen evli çiftlere GREDE'yi uygulamıştır. Her bir çiftin envanteri doldurma süresi 10-15 dakikada gerçekleşmiştir.

Çalışma grubu

Tablo 1'de GREDE'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmasına katılan çiftlerin sosyo-

demografik özelliklerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubunun sosyo-demografik özellikleri

Sosyo-demografik özellikler	n	%
Evlilik süresi (yıl)		
1-5	35	27,8
6-10	28	21,0
11-15	22	16,4
16-20	16	12,1
21-25	17	12,7
26 ve üzeri	13	10,0
Erkek yaş		
24-30	23	17,3
31-35	25	18,9
36-40	28	21,0
41-45	21	15,8
46-50	21	15,8
51 ve üzeri	15	11,2
Aylık gelir (TL)		
700-1000	14	10,5
1001-2000	37	27,8
2001-3000	49	36,9
3001-4000	14	10,5
4001 ve üzeri	19	14,3
Erkek eğitim süresi (yıl)		
5	9	6,8
6-8	10	7,5
9-12	25	18,9
13-16	74	55,6
17 ve üzeri	15	11,2
Kadın yaş		
19-30	35	26,4
31-35	33	24,8
36-40	16	12,0
41-45	27	20,4
46 ve üzeri	22	16,4
Kadın eğitim süresi (yıl)		
5	12	9,0
6-8	6	4,5
9-12	28	21,1
13-16	79	59,4
17 ve üzeri	8	6,0
Erkek en uzun süreyle yaşadığı yer		
Kır	28	21,1
Kent	105	78,9
Kadın en uzun süreyle yaşadığı yer		
Kır	41	30,8
Kent	92	69,2

Çalışma; evlilik süresi 12,59±9,23 (1-43) yıl, aylık geliri ortalama 2818,71±1785,09 (700-10000) TL olan 133 çift üzerinde gerçekleştirilmiştir. Erkeklerin yaş ortalaması 39,60±8,83 (24-64) iken kadınların yaş ortalaması 36,82±8,15 (19-64)'dir. Erkeklerin ortalama öğrenim süresi 13,94±3,64 (5-18) yıl iken, bu süre kadınlarda 13,8±3,68 (5-22) yıldır. Son olarak erkeklerin yaklaşık beşte dördü (%78,9) ve kadınların üçte ikisi (%69,2) yaşamlarının en uzun bölümünü kentsel bölgelerde geçirmiştir.

Golombok-Rust Evlilik Durumu Envanteri

Evli veya birlikte yaşayan çiftler arasındaki ilişkinin kalitesini değerlendirmek için kullanılan Golombok-Rust Evlilik Durumu Envanteri (Golombok Rust Inventory of Marital State - GRIMS) Rust, Bennun, Crowe ve Golombok (1990;2010) tarafından geliştirilmiştir. Envanter cinsel ilişkiyi içermeyen, evlilik durumunu değerlendiren tek boyutlu bir ölçme aracıdır. GREDE, genel olarak daha önceden yayınlanmış olan Golombok Rust Cinsel Doyum Envanteri'nin (GRISS) yardımcı olarak bilinir. GRISS çiftlerin cinsel işlevselliğini değerlendirmeye yardım ederken GREDE genel olarak evlilik ilişkisinin özelliklerine odaklanır. Bu nedenle bu iki değerlendirme aracı birbirinin tamamlayıcısıdır.

GREDE evliliğin kalitesinin kolayca değerlendirilmesinde yapılacak araştırmalar için de büyük kolaylık sağlamaktadır. GREDE'deki maddeler tatmin, iletişim, ortak ilgiler, güven ve saygı alanlarını içermekle birlikte tek boyuttan oluşmaktadır. Alt ölçek puanlarının bulunmamasının bir sorun olduğu düşünülebilir; ancak klinik amaçlar doğrultusunda maddelere verilen cevapların uygulayıcı tarafından değerlendirilebilmesi bu eksikliği kapatmaktadır.

GREDE tatmin edici evlilik ilişkisinin bileşenleri ile ilgili inançları yansıtan yarı olumlu yarı olumsuz ifade olmak üzere 28 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan maddelerde belirtilen her bir ifadeye, "Kesinlikle Katılmıyorum = 3", "Katılmıyorum = 2", "Katılıyorum = 1" ve "Kesinlikle Katılıyorum = 0" seçeneklerinden birini seçmesi istenmektedir. Golombok-Rust Evlilik Durumu Envanteri Türkçe sürümünde ters puanlanan maddeler 3, 6, 7, 8, 11, 13, 16, 18, 19, 21, 23, 24, 26 ve 27'dir. GREDE'den alınabilecek toplam puan 0 ile 84 arasında değişmektedir. GREDE'den alınan düşük puanlar evlilik doyumunun yüksek; yüksek puanlar ise evlilik doyumunun düşük ve ilişkideki sorunların ciddi olduğu anlamına gelmektedir. Envanterden alınan toplam puan 16 veya daha düşük ise (tanımsız), 17 ve 21 arasında ise "çok iyi", 22 ile 25 arasında "iyi", 26 ile 29 arasında "vasatın üstünde", 30 ile 33 arasında "vasat", 34 ile 37

arasında "zayıf", 38 ile 41 arasında "kötü", 42 ile 46 arasında "ciddi sorunlar" ve 47 ve üstünde puanlar "çok ciddi sorunları" işaret etmektedir.^{14,15,17}

Bulgular ve Tartışma

Güvenirlilik

GREDE uygulama sonuçları madde analizine alınmıştır. Madde analizi ile maddelerin ayırt edicilik indeksleri { $r(jx)$ } madde puanları ile test puanı arasındaki korelasyon katsayıları ile hesaplanmıştır. Madde-toplam puan korelasyonları evli erkekler için 0,251 ile 0.654, evli kadınlar için 0,237 ile 0,647 ve toplamda 0,235 ile 0,587 arasında değiştiği görülmüştür. Madde-toplam puan korelasyonlarının istendik düzeyde olması, bu maddelerle oluşan Envanterin güvenilir olduğu konusunda da önemli ipuçları vermektedir. Homojen maddelerden oluşan test de homojen, dolayısıyla güvenilir bir değerlendirme aracıdır denilebilir. Maddelerin ayırt edicilik özelliği olarak bilinen madde-toplam korelasyonları Tablo 2'de verilmiştir.

Güvenirliliği için, GREDE'den alınan puanların tutarlılık derecesi ve ölçme aracının homojenliğini belirlemek amacıyla iki yöntemle başvurulmuştur. Bunlardan birincisi test-tekrar test yöntemidir. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Disiplinlerarası Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden 13 öğrenciye ve eşine GREDE iki hafta arayla iki kez uygulandığında, bu öğrencilerin envanterden aldıkları puanlar arasındaki korelasyon kadınlar için 0.889 ($p=000$), erkekler için 0.912 ($p=000$) ve toplamda 0.902 ($p=000$) olarak bulunmuştur. Bu sonuç GREDE'nin farklı zamanlarda uygulanmasıyla elde edilen puanları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir. Bu nedenle envanter güvenilir olarak kabul edilmiştir. Ayrıca ikinci yöntem olarak envanteri oluşturan maddelerin iç tutarlılığını veren Cronbach Alpha Katsayısı hesaplanmıştır. SPSS 17.0 ile maddelerin iç tutarlılık katsayısı erkekler için 0.886, kadınlar için 0,882 ve toplamda 0,877 olarak belirlenmiştir. Test-tekrar test yöntemi ve iç tutarlılık katsayısının her ikisi de yüksek bulunmuş ve bu nedenle GREDE'nin güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

Geçerlik

Dil Geçerliliği: GREDE'de yer alan maddelerle ilgili olarak aşağıda belirtilen işlemler yapılmıştır. Orijinali İngilizce olan GREDE, Ankara, Yıldırım Beyazıt ve Hacettepe Üniversitelerinde akademisyen olan üç kişinin yanı sıra Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavı puanı 90 üzeri olan bir yüksek lisans ve bir doktora öğrencisine Türkçe çevirisi yaptırılmıştır. Daha sonra bu çeviriler bir araya getirilerek hepsinin

Tablo 2. Golombok-Rust Evlilik Durumu Envanteri'ndeki maddelerin madde-test korelasyonları

Maddeler	Madde-test Korelasyonu (Erkek) Cronbach's Alpha= ,886	Madde-test Korelasyonu (Kadın) Cronbach's Alpha= ,882	Madde-test Korelasyonu (Toplam) Cronbach's Alpha= ,877
M1	,654	,580	,550
M2	,559	,452	,501
M3	,466	,448	,457
M4	,408	,389	,328
M5	,359	,351	,397
M6	,559	,647	,587
M7	,560	,328	,416
M8	,546	,490	,474
M9	,334	,382	,367
M10	,367	,405	,320
M11	,320	,271	,302
M12	,570	,263	,385
M13	,417	,390	,428
M14	,398	,476	,383
M15	,527	,534	,502
M16	,522	,584	,567
M17	,625	,575	,545
M18	,392	,380	,324
M19	,450	,455	,485
M20	,594	,617	,575
M21	,203	,237	,235
M22	,567	,517	,544
M23	,426	,289	,386
M24	,251	,451	,393
M25	,372	,397	,357
M26	,294	,263	,292
M27	,495	,620	,567
M28	,441	,517	,459

ortak yönleri aranmış ve farklılık gösteren ifadeler, çeviri yapan kişiler ile görüşülerek ortak bir cümle haline getirilmiştir.

Uzman görüşüne dayanarak oluşturulan Türkçe formu, öncekinden farklı bir kişi tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Envanterin orijinal hali ile tekrar İngilizceye çevrilmiş hali Ankara ve Yıldırım Beyazıt Üniversitelerinden birer akademisyene ilettilerilerek, ikisi arasında farklılığın olmadığı yönünde ortak görüşe varılmıştır. Uzman görüşü referans alınarak elde edilen envanterin Türkçe formu ile İngilizce formunun aynı anlamı ifade edip etmediğini uygulamada görebilmek açısından iyi derecede İngilizce bilgisine sahip 15 öğrenciye uygulanmış ve her iki uygulamadan alınan puanlar arasında Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı 0.816 ($p=0.000$) olarak bulunmuştur. Elde edilen korelasyon katsayısına ve uzman görüşlerine

bakılarak GREDE'nin çeviri açısından paralelliğinin sağlandığı kabul edilmiştir.

Yapı Geçerliği:

Açımlayıcı faktör analizi: Faktör analizi, ölçme aracının yapısını, aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi, az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan bir istatistiksel tekniktir.¹⁸ Ancak faktör analizi, tüm veri setleri için uygun olmayabilir. Verilerin, faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ile bulunur. Bartlett küresellik testinin aldığı değer ve onun anlamlılığı ise değişkenlerin birbirleri ile ilişki gösterip göstermediklerini test eder. KMO değerinin .60'dan yüksek bulunması ve Bartlett testinin anlamlı bulunması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterir.¹⁸ Sonuçlar ($KMO=0.86$; $X^2 = 1799,785$; $p= 0.00$) veri grubunun faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir. Veriler üzerinde temel bileşenler analizi yapılmıştır. Temel bileşenler analizi sonunda envanterin tek faktörlü bir yapıda olduğu ve açıkladığı toplam varyansın % 25,2 olduğu bulunmuştur. GREDE'nin, analiz sonucunda elde edilen tek faktörlü yapısına ilişkin sonuçlar Tablo 3'de gösterilmektedir. Sonuç olarak GREDE, orijinalindeki gibi tek faktörden oluşmaktadır. Madde yük değerleri .29 ile .66 arasında değişmektedir.

Uyarlama çalışmalarında ölçme ve değerlendirme araçlarının yapı geçerliğini belirlemek için sıklıkla tercih edilen yöntemlerden biri olan doğrulayıcı faktör analizine ilişkin sonuçlar izleyen bölümde açıklanmaktadır.

Doğrulayıcı faktör analizi: Envanterin yapı geçerliliğini incelemek için gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizine ek olarak, gözlenen verinin tek boyutlu modele ne oranda uyum sağladığını belirlemek amacıyla LISREL programı kullanılarak doğrulayıcı (confirmatory) faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi, gözlenebilir faktörlerden oluşan (gizil değişkenler) faktöriyel bir modelin gerçek verilerle ne derece uyum gösterdiğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.¹⁹ DFA uygulamasında 28 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Tablo 4'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin tek boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (X^2/sd) oranı 2,95'dir ve bu değer, önerilen faktör modelinin verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir.¹⁹⁻²⁰ GFI değerinin .90, AGFI değerinin .90 ve CFI değerinin .91, NFI değerinin .92, NNFI değerinin .91; RMR değerinin .04 ve RMSEA değerinin de .05 bulunmuş olması, doğrulayıcı faktör analizi sonucunda Envanterin tek

faktörlü yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Tablo 3. Golombok-Rust Evlilik Durumu Envanteri'nin faktör analizi sonuçları ile maddelerinin özdeğerleri ve açıklanan yüzdeleri

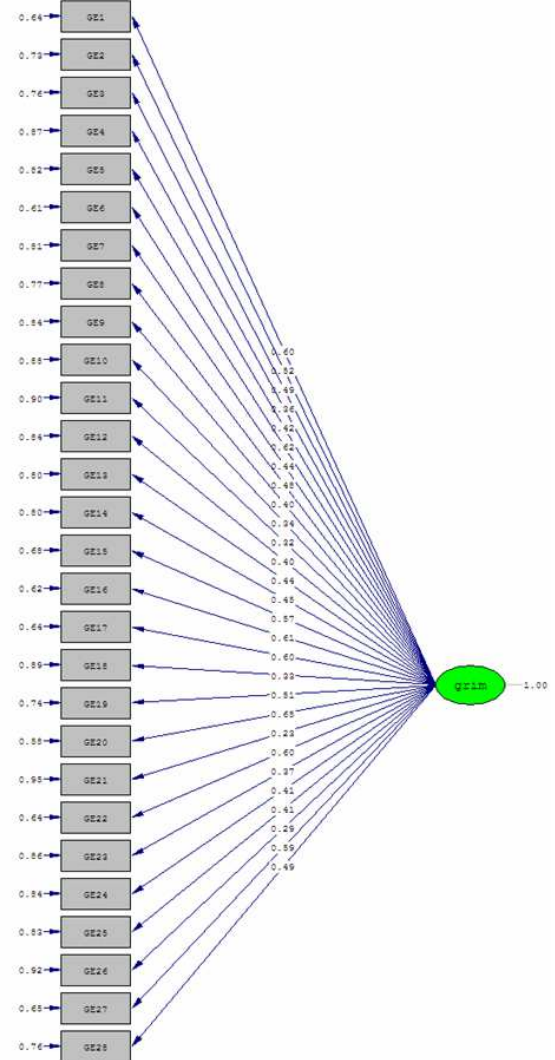
	Faktörler
	1
M1	,630
M2	,557
M3	,512
M4	,397
M5	,463
M6	,645
M7	,469
M8	,509
M9	,427
M10	,370
M11	,341
M12	,435
M13	,470
M14	,477
M15	,593
M16	,635
M17	,621
M18	,366
M19	,542
M20	,659
M21	,294
M22	,618
M23	,407
M24	,437
M25	,436
M26	,309
M27	,617
M28	,533
Öz-Değer	7,058
Açıklanan Varyans	25,206
Açıklanan Toplam Varyans	25,206

Tablo 4. Golombok-Rust Evlilik Durumu Envanteri'nin faktör yapısı için iyilik uyum indeksleri

İyilik Uyum İndeksi	Değer
χ^2/sd (1032,65/350)	2.95
GFI	.90
AGFI	.90
CFI	.91
NFI	.92
NNFI	.91
RMR	.042

RMSEA	.046
-------	------

Bu bulgulara ek olarak, doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Golombok-Rust Evlilik Durumu Envanteri'nin faktör madde ilişkisi

Şekil 1'de de görüldüğü gibi, gözlenen veri tek boyutlu modele iyi uyum göstermektedir. Path katsayıları ise .23 ile .65 arasında değişmektedir. Bu değerlerin tamamı kabul edilebilir değerlerdir.²¹

Faktör yapısının her iki cinsiyetteki eşlerde geçerliliğinin test edilmesi: Birden fazla grup söz konusu olduğunda her grup için model analizi için ayrıca kanıt toplanmalıdır.²¹ Her grubun yapısal model analizi kanıtları, bu grupların hepsinde geçerli olduğu düşünülen (beklenen) ilişkilerle uyum göstermelidir. Aynı ölçme aracının uygulandığı iki grupta değişkenler arasındaki ilişkilerin birbirinden farklı olması, bu modelin gruplar arasında farklı olduğunu gösterir. Ölçme

değişmezliğinin sağlanması aynı zamanda ölçülen modelin çeşitli gruplara genellenebilirliği açısından da önemlidir.²² Çok gruplu Yapısal Eşitlik Modelleme (YEM), bir YEM modelinin eş zamanlı olarak birden çok grupta analiz edilmesini içerir.²³ Örneğin analiz iki grubu içeriyorsa iki ayrı kovaryans matrisi (her grubun kendisine ait kovaryans matrisi) kullanılır. Böylece iki grubun kovaryans matrislerinin birbirine denk sayılıp sayılamayacağı test edilir.

Son yıllarda çok gruplu model analizi uygulamalarında modellerin uyum iyiliği katsayılarının birbirinden istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermedikleri incelenmiş; RMSEA değerleri arasındaki farkın 0,01'ten büyük olması durumunda iki modelin birbirinden farklı olduğu yönünde yorum yapılabileceği bildirilmiştir.²⁴ Cheung ve Rensvold²⁴ yaptıkları bir simülasyon çalışmada, 768000 farklı veri seti üretip, bu setlerden 96 farklı faktör koşulu yaratmışlar ve çeşitli uyum indekslerinin % 99 oranında güven aralıklarını hesaplamışlardır. RMSEA için belirledikleri güven aralığı iki RMSEA değeri arasındaki farkın anlamlı olabilmesi için 0.01 kadar farkın olması gerektiğini ortaya koymuştur. Bu çalışmalardan elde edilen bilgiler doğrultusunda, modellerin RMSEA değerlerinin farkına bakılmış (Δ RMSEA), farkın bildirilen bu kritik değeri aştığı durumlarda daha küçük RMSEA değerine sahip olan model daha uyumlu model olarak seçilmiştir. Farkın bu kritik değeri aşmadığı durumlarda Model A dışındaki modellerin Model A'dan daha iyi bir açıklama getiremedikleri kabul edilmiş, faktör yüklerinin ve hata varyanslarının gruplarda birbirine denk olduğu üzerine kurulu olan Model A, yani test edilen modelin iki grupta da aynı ve geçerli olduğu kabul edilmiştir.^{21,23} Modellere ilişkin değerler Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Golombok-Rust Evlilik Durumu Envanteri için çok örneklemlili DFA sonuçları

Modeller	χ^2 / Sd	RMSEA	Δ RMSEA
Model A	2,94	0.046	
Model B	2,86	0.044	0.002
Model C	2,84	0.044	0.002
Model D	2,92	0.045	0.001

Model B, Model C ve Model D'nin temel model olan Model A ile yapılan ikili karşılaştırmalarında şu bulgular elde edilmiştir. Grupların değişkenler arasında kendi ilişkilerine sahip olduğu Model B'nin, değişkenler arasındaki katsayılar ile hata varyanslarının serbest olduğu

Model C'nin ve her grupta hata varyanslarının birbirinden farklı olduğu Model D'nin uyum katsayılarının (RMSEA değerleri), değişkenler arasındaki katsayıların tüm gruplarda benzer olduğunu varsayan A modelinden istatistiksel olarak anlamlı derecede daha iyi uyum gösteremedikleri görülmüştür. χ^2/sd oranları da incelendiğinde bu oranların birbirlerine çok yakın oldukları görülmektedir. Tüm modellerin χ^2/sd oranları 2,9 civarındadır. Sonuçlar incelendiğinde, değişkenler arasındaki ilişkilerin tüm gruplarda birbirine benzer olduğunu kabul eden Model A'dan daha iyi bir uyum gösteremedikleri için diğer üç model reddedilmiştir. Bu bulgular dikkate alındığında, uygulamaların her grupta benzer ilişki yapısına sahip olduğu üzerine kurulu model olan Model A'dan daha uyumlu bir model bulunmadığı için, Model A kabul edilmiştir. Model A, değişkenler arasındaki ilişkilerin (faktör yapısının) her iki cinsiyette de benzer olduğu üzerine kuruludur. Modeller arasındaki kay-kare değerlerinin farkı anlamlı değildir. Bu farklılık kay-kare değerinin örneklem büyüklüğünden etkilenmediğini göstermektedir. Bu durumun nedeni, iki grupta yer alan kişi sayılarının birbirine çok yakın olmasıdır. Bu bulgu dikkate alındığında, GREDE'nin faktör yapısının her iki cinsiyette de geçerli olduğu ifade edilebilir.

Sonuç

Evliler ya da birlikte yaşayan çiftler arasındaki ilişkinin niteliğini ve bu ilişkiden aldıkları doyumun düzeyini ölçmek için 1990 yılında Rust, Bennun, Crowe ve Golombok tarafından geliştirilen GRIMS'in Türkçe sürümünün (GREDE) geçerliği ve güvenilirliğini belirlemek amacıyla yaptığımız çalışmada; envanteri oluşturan maddelerin istendik özelliklerde olduğu, güvenirliliğinin ve geçerliğinin yüksek bulunduğu, faktör yapısının her iki cinsiyette de geçerli olduğu bulunmuştur. Bu sonuç, GREDE'nin Türk toplumunda aile/çift danışmanlığı yapan sosyal hizmet uzmanı, psikolog, psikolojik danışman, doktor, hemşire, gibi profesyoneller tarafından günlük uygulamalarda kullanılabileceği gibi araştırmalarda da kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

Kaynaklar

- Doğan H. Evli bireylerin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleriyle evliliklerinde çatışma yaşama durumları arasındaki ilişki. Yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, 2010.
- Strong B, DeVault C, Cohen TF. The Marriage and Family Experience. Belmont, CA: Thomson Learning 2008. p.8.

- 3.Çağ P, Yıldırım İ. Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 2013;4(39):13-23.
- 4.Alayi Z, Gatab TA, Zad Khamen AB. Relation between communication skills and marital-adaptability among university students. *Social and Behavioural Sciences* 2011;30:1959-1963.
- 5.Amiri M, Farhoodi F, Abdolvand N, Bidakhavidi AR. A study of the relationship between big-five personality traits and communication styles with marital satisfaction of married students majoring in public universities of Tehran. *Social and Behavioral Sciences* 2011;30:685-689.
6. Hosseinkhanzadeh AA, Yeganeh T. The effects of life skills training on marital satisfaction. *Social and Behavioral Sciences* 2013;84:769-772.
7. Bahmani M, Aryamanesh S, Bahmani M, Gholami S. Equity and marital satisfaction in Iranian employed and unemployed women. *Social and Behavioral Sciences* 2013;84:421-425.
- 8.Quek KF, Low WY, Razack AH, Chua CB, Loh CS. The feasibility of the Golombok-Rust inventory of marital state (GRIMS) in assessing marital satisfaction in a Malaysian population. *Journal of Sex Marital Therapy* 2002;28:423-426.
9. Farah LK, Shahram V. The effect of sexual skills training on marital satisfaction. *Social and Behavioral Sciences* 2011;30:2581-2585.
- 10.Rafatmah A, Nazari MA, Nasrollahi B. The relationship between sexual variety-seeking and marital satisfaction among available couples. *Social and Behavioral Sciences* 2011;30:1381-1384.
- 11.Falcke D, Wagner A, Mosmann CP. The relationship between family-of-origin and marital adjustment for couples in Brazil. *Journal of Family Psychotherapy* 2008;19(2):170-186.
- 12.Gol HC, Rostami AM, Goudarzi, M. Prediction of marital satisfaction based on perfectionism. *Social and Behavioral Sciences* 2013;89:567-571.
13. Çelik M. Evlilik doyumu ölçeği geliştirme çalışması. Doktora tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, 2006.
- 14.Rust J, Bennun I, Crowe M, Golombok S. The GRIMS. A psychometric instrument for the assessment of marital discord. *Journal of Family Therapy* 1990;12:45-57.
- 15.Rust J, Bennun I, Crowe M, Golombok S. The Golombok Rust Inventory of Marital State (GRIMS). *Sexual and Relationship Therapy* 2010;25(1):48-53.
- 16.Barr P. Guilt, shame, and grief: An empirical study of perinatal bereavement. A thesis of doctorate. Faculty of Sydney, Centre of Behavioural Sciences, 2003;94-95.
- 17.Rust J, Golombok S. The Golombok Rust inventory of marital state: a reflection. *Sexual and Relationship Therapy* 2010;25(1):54-56.
- 18.Büyükoztürk Ş. Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. 8. Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık; 2007. p.167-182.
- 19.Şimşek ÖF. Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş-Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları. Ankara: Ekinoks; 2007. p.224.
- 20.Sümer N. Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları* 2000;3(6):49-74.
- 21.Kline RB. Principles and Practice of Structural Equation Modeling. 2nd ed. N.Y: Guilford Press; 2002. p.111-125.
- 22.Raykov T, Marcoulides GA. A first course in structural equation modeling. Lawrence Erlbaum Association Inc. Publishers. NJ, USA; 2006. p.117-118.
- 23.Brown TA. Confirmatory factor analysis for applied research. New York: Guilford Press; 2006. p.475.
- 24.Cheung G, Rensvold RB. Evaluating goodness-of-fit indexes for testing measurement invariance. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal* 2002;9:233-255.

Ek 1. Golombok-Rust Evlilik Durumu Envanteri

Bu bölüm eşinizle ilişkiniz hakkındadır. Her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve eşiniz ile ilişkiniz konusundaki hislerinizi en iyi tanımlayan cevabı işaretleyiniz. Lütfen her bir ifadeye yanıt veriniz. Eğer seçenekler hissettiklerinizi tam olarak karşılamıyorsa, en uygun olduğunı hissettiğiniz cevabı işaretleyiniz. Sorular üzerinde çok zaman harcamayınız. Lütfen bu bölümdeki soruları eşinizle görüşmeden tamamlayınız.

No	Maddeler	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1	Eşim genellikle ihtiyaçlarımın farkındadır ve ihtiyaçlarıma karşı duyarlıdır.				
2	Eşimin mizah anlayışını gerçekten takdir ediyorum.				
3	Eşim artık beni dinlemiyormuş gibi görünüyor.				
4	Eşim bana asla sadakatsizlik etmemiştir.				
5	Eğer ilişkimi kurtaracaksa arkadaşlarımdan vazgeçmeye istekli olabilirim.				
6	İlişkimizden memnun değilim.				
7	Eşimin bu kadar tembel olmamasını ve bazı şeyleri ertelememesini isterdim.				
8	Eşimle beraber olsam bile bazen kendimi yalnız hissedirim.				
9	Eğer eşim beni terk ederse hayatın bir anlamı kalmaz.				
10	Birbirimizle anlaşabiliyoruz.				
11	Belli bir noktadan sonra evliliği sürdürmek faydasızdır.				
12	İkimiz de benzer şeylerden hoşlanıyoruz.				
13	Eşıme sevgimi göstermekte zorluk çekiyorum.				
14	İlişkimiz hakkında asla şüphelerim olmamıştır.				
15	Eşimle sadece oturup konuşmaktan bile zevk alırım.				
16	Hayatımın geri kalanını eşimle geçireceğim düşüncesini oldukça sıkıcı buluyorum.				
17	İlişkimizde her zaman karşılıklı etkileşim vardır.				
18	Karar vermek zorunda olduğumuz zaman rekabetçi oluyoruz.				
19	Artık tam olarak eşime güvenebileceğimi düşünmüyorum.				
20	İlişkimiz hala çok fazla eğlence ve heyecan dolu.				
21	Birimiz sürekli konuşur, diğeri genellikle susar.				
22	İlişkimiz sürekli gelişim göstermektedir.				
23	Evlilik aslında aşktan daha çok güvenlik ve para ile ilgilidir.				
24	Aramızda daha fazla sıcaklık ve yakınlık olmasını isterdim.				
25	Eşimle olan ilişkiye tamamen kendimi adanmış durumdayım.				
26	İlişkimiz bazen gergin bir hal alır çünkü eşim sürekli beni düzeltir.				
27	Belki de ayrılmanın eşimde olabileceğimize şüpheleniyorum.				
28	Kavgalardan sonra genellikle çabucak barışabiliriz.				